

Hodnoticí aktivita

Debata ve třídě

Anotace

Hodnoticí aktivita Debata ve třídě ověřuje, do jaké míry si žáci osvojili komunikační a sociální kompetence potřebné pro účast v debatě. Žáci budou po přípravné fázi diskutovat o tématech, která stanoví učitel, případně se na nich se třídou domluví. Debaty by měly probíhat ve čtveřicích, kde jednotlivé dvojice žáků zastávají opačná stanoviska. Žáci, kteří právě nediskutují, představují publikum a probíhající debatu hodnotí – třída je tak neustále plně zaměstnána. V tomto projektu uplatní žáci především schopnost vyjádřit svůj názor a obhájit jej, schopnost aktivně naslouchat ostatním a vhodně na ně reagovat, schopnost přizpůsobit své sdělení adresátovi projevu, schopnost spolupráce s ostatními a seberegulace v konfliktní situaci.

Komplexní systém hodnocení, CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_001/0000751

Věk – cílová skupina

8. třída ZŠ

Časová dotace (rozsah výuky)

2–3 vyučovací hodiny

Znalostní a kompetenční předpoklady žáků

Znalost zásad úspěšné debaty.

Schopnost samostatně vyhledávat v tištěných i elektronických zdrojích.

Prostorové a materiální požadavky na realizaci

Pracovní list (teze).

Možnost připojení k internetu pro každou dvojici v přípravné fázi, příp. pedagogem vybrané a vytištěné zdroje.

Vzdělávací obor

Český jazyk a literatura

Očekávaný výstup

ČJL-9-1-01 – Žák odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji

ČJL-9-1-02 – Žák rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru

ČJL-9-1-04 – Žák se dorozumívá kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci

ČJL-9-1-06 – Žák v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči

ČJL-9-1-07 – Žák se zapojuje do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu

ČJL-9-1-08 – Žák využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát.

Hodnocená klíčová kompetence

Hodnoticí aktivita ověřuje především osvojení **kompetence komunikační** a dílem **kompetence sociální a personální**. Komunikační kompetence žáci uplatňují ve snaze vyjádřit svůj názor a obhájit jej, vhodně reagovat na komunikačního partnera, přizpůsobit svůj projev adresátovi sdělení a komunikační situaci. Sociální kompetence uplatní žáci jak v přípravné fázi – potřeba domluvit se s partnerem na argumentech –, tak ve fázi realizační: nutnost empatie a seberegulace v konfliktní situaci.

Podrobnější informace k hodnoceným schopnostem a dovednostem klíčové kompetence

Při řešení hodnoticí aktivity budou žáci uplatňovat následující schopnosti a dovednosti:

- kompetence komunikační
 - v ústním projevu formuluje a vyjadřuje myšlenky a názory věcně správně, výstižně, souvisle
 - dovede svůj ústní projev přizpůsobit účelu a adresátovi sdělení
 - naslouchá promluvám druhých lidí s porozuměním a vhodně na ně reaguje
 - umí vhodně argumentovat a obhajovat svůj názor, umí vlastní názor rozvíjet
 - dovede účelně využívat informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci
- kompetence sociální a personální
 - pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce bez ohledu na role, ve kterých je v dané činnosti
 - vytváří předpoklady pro spolupráci například přizváním dalších osob k řešení
 - dokáže motivovat ke spolupráci své okolí i v situacích, kdy jsou nepříznivé vnější faktory (hodnocení; obtížnost atp.)
 - vyhledává příležitosti ke spolupráci
 - ovládá seberegulaci pro řízení vlastního jednání i v náročné interakci

Součásti hodnoticí aktivity

- Debata ve třídě – pracovní list (teze)
- Debata ve třídě – hodnocení

Struktura a organizace realizace hodnoticí aktivity

1. Hodinu je možné zahájit krátkou evokací:
 - *Viděli jste v poslední době v televizi nějakou debatu?*
 - *O čem se debatovalo?*
 - *Jak debata probíhala?*
2. Učitel poté žákům vysvětlí, že v následující hodině si takovou debatu vyzkoušejí na vlastní kůži.
Na debatu se žáci budou připravovat ve dvojicích: každá dvojice dostane zadání, které bude obsahovat tezi – např. *Počítačové hry mají negativní vliv na mládež* – a stanovisko, které má daná dvojice zastávat – např. *PROTI*. Důležité je, aby byla každá teze ve třídě zadána dvakrát, pokaždé s opačným stanoviskem.

Příklady možných tezí:

- *Počítačové hry mají negativní vliv na mládež.*
- *Věková hranice trestní odpovědnosti by měla být snížena.*

- *Všichni lidé by měli být vegetariáni.*
- *Homosexuální páry by měly mít možnost adoptovat dítě.*
- *Usmrcení člověka na vlastní žádost (eutanazie) by mělo být v ČR legalizováno.*
- *Ve školách by se nemělo známkovat.*
- *Pěstování a užívání marihuany by mělo být v ČR legalizováno.*

Jsou-li žáci pokročilejší, mohou si teze k diskusi vymyslet sami.

3. Poté dostanou žáci prostor, aby se na diskusi připravili: v elektronických, příp. i tištěných (pokud je učitel připraví) zdrojích vyhledávají argumenty, které podporují jejich stanovisko. Je žádoucí, aby si žáci zapisovali poznámky – včetně původu získaných informací.

V následující hodině jsou debaty realizovány. V debatě se střetávají vždy dvě dvojice žáků: mají stejnou tezi, avšak protichůdné stanovisko. Učitel (případně pověřený žák) může plnit funkci moderátora. Ostatní žáci tvoří publikum a hodnotí probíhající debatu dle následujících (či podobných) kritérií (ta by žáci měli znát z hodiny, kdy zásady úspěšné debaty probírali).

Hodnoticí kritéria debaty:

1. Účastníci se do debaty zapojují rovnocenně.
2. Účastníci se na debatu zjevně připravili, opírají se o vhodné zdroje.
3. Účastníci debaty jasně vyjadřují své stanovisko a také jej vysvětlují.
4. Účastníci debaty podporují své stanovisko věcnými argumenty.
5. Účastníci debaty si neskáčou do řeči.
6. Účastníci debaty pracují s řečí těla: udržují oční kontakt, otevřenou pozici těla, neotáčí se stranou nebo zády.
7. Účastníci debaty jsou k sobě zdvořilí, vyvarují se veškeré agrese.
8. Účastníci debaty si aktivně naslouchají: dávají pozor, co druhý říká, na otázky odpovídají věcně a přímo.
9. Účastníci debaty se snaží přesvědčit oponenta, jsou však ochotni uznat i jeho názor, nedokážou-li jeho argument vyvrátit.
10. Účastníci debaty jsou schopni debatu vhodně uzavřít, dospět k nějakému závěru.

Po každé debatě následuje reflexe, kdy ostatní žáci společně s učitelem vyhodnotí, zda byla naplněna všechna kritéria. Postupně se v debatování vystřídají všechny čtveřice.

Rozsah hodnocení

Žáci vztahují hodnocení na celou čtveřici (neměli by „pranířovat“ žáky, kteří byli viditelně horší). Učitel se však výrazně slabší i lepší výkony v rámci jedné čtveřice snaží (pro zkvalitnění své budoucí pedagogické práce) registrovat. Nepovažujeme za nutné sdělovat žákům, které úrovně dosáhli – domníváme se, že žáci by se mohli spokojit s bodovým hodnocením. Stejně tak se domníváme, že aktivitu není vhodné hodnotit známkou, zvláště pokud by mělo být hodnocení demotivující.

Obměna hodnoticí aktivity ve výuce

Lze libovolně obměnit zde navrhované teze.

Zdroje

Hodnoticí kritéria debaty – upraveno podle: Dagmar Siegllová, Konec školní nudy: Didaktické metody pro 21. století.

